

Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne
Slovenská spoločnosť priemyselnej chémie ZSVTS v Bratislave
Úrad priemyselného vlastníctva SR Banská Bystrica
Fakulta priemyselných technológií TnUAD v Púchove
ZSVTS pri FPT TnUAD v Púchove
Zväz vynálezcov a zlepšovateľov Slovenska Bratislava

Celoslovenský vedecko-technický seminár
Tvorivosť, vynálezy a ich ochrana, úspechy a problémy

zborník súhrnov prednášok

Fakulta priemyselných technológií TnUAD v Púchove
16. november 2007

ORGANIZAČNÝ VÝBOR

prof. Ing. Vendelín MACHO, DrSc. (*predseda*)

prof. Ing. Martin JAMBRICH, DrSc.

prof. RNDr. Pavol KOŠTIAL, PhD.

doc. Ing. Darina ONDRUŠOVÁ, PhD.

doc. RNDr. Mariana PAJTÁŠOVÁ, PhD.

RNDr. Viera MAZIKOVÁ

Ing. Milan OLŠOVSKÝ, PhD. (*tajomník*)

ZOSTAVIL A UPRAVIL:

Ing. Milan OLŠOVSKÝ, PhD.

PROGRAM SEMINÁRA

09,00 - 09,15	otvorenie seminára, prof. V. Macho
09,15 - 09,30	príhovor dekana FPT TnUAD prof. P. Koštiala
09,30 - 10,00	Ing. L. Marčoková: Patentová ochrana a ochrana úžitkových vzorov
10,00 - 10,30	Ing. M. Oravec: Európska patentová ochrana
10,30 - 11,00	<i>prestávka, káva</i>
11,00 - 11,30	Ing. K. Klavec: Ochrana dizajnov a ochranných známk
11,30 - 12,00	Ing. R. Marčok: Možnosti rešeršnej činnosti v ÚPV SR, poskytovanie patentových informácií a databázové zdroje
12,00 - 12,30	<i>prestávka, obed</i>
12,30 - 13,00	Mgr. M. Bachratá: Úloha patentového zástupcu v konaní pred patentovými úradmi
13,00 - 15,00	diskusia s možnosťou vystúpenia jednotlivých účastníkov

Patentová ochrana a ochrana úžitkových vzorov

Ing. Lukrécia Marčoková
Patentový odbor, ÚPV SR Banská Bystrica

PATENTOVÁ OCHRANA

Je druh priemyselno-právnej ochrany vynálezov, vďaka ktorej majiteľ patentu získava teritoriálne a časovo limitovaný monopol na komerčné využívanie vynálezu a spoločnosť získava cenný zdroj technických informácií potrebných na zabezpečenie ďalšieho technického pokroku

Čo možno chrániť patentom?

Patenty sa udeľujú na vynálezy zo všetkých oblastí techniky, ktoré sú nové, sú výsledkom vynálezcovskej činnosti a sú priemyselne využiteľné. Za vynálezy sa nepovažujú najmä:

- a) objavy, vedecké teórie a matematické metódy;
- b) estetické výtvary;
- c) plány, pravidlá a spôsoby vykonávania duševnej činnosti, hier alebo obchodnej činnosti;
- d) programy počítačov;
- e) podávanie informácií.

Vynálezy vylúčené z patentovateľnosti:

- a) odrody rastlín a plemená zvierat;
- b) v podstate biologické spôsoby vytvárania rastlín alebo zvierat;
- c) chirurgické alebo terapeutické spôsoby liečenia ľudského tela alebo zvieracieho tela a diagnostické metódy a metódy prevencie chorôb využívané na ľudskom tele alebo zvieracom tele;
- d) vynálezy, ktoré sa týkajú ľudského tela v rôznych štádiách vzniku či vývoja;
- e) vynálezy, ktorých obchodné využívanie by bolo v rozpore s verejným poriadkom alebo s dobrými mravmi (najmä spôsoby klonovania ľudských jedincov);
- f) spôsoby úpravy genetickej identity zárodočnej línie ľudských jedincov;
- g) využitie ľudského embrya na priemyselné alebo obchodné účely;
- h) spôsoby úpravy genetickej identity zvierat, ktoré zvieratám môžu spôsobiť utrpenie, pričom nemajú podstatný medicínsky úžitok pre ľudí alebo zvieratá, alebo pre zvieratá, ktoré sú výsledkom takýchto spôsobov).

Novosť vynálezu - vynález sa považuje za nový, ak nie je súčasťou stavu techniky za stav techniky sa považuje všetko, čo bolo kdekoľvek pred dňom, od ktorého patrí prihlasovateľovi právo prednosti, sprístupnené verejnosti akýmkoľvek spôsobom (zverejnený stav techniky).

Právo prednosti (priorita) prihlasovateľovi vzniká:

- a) podaním prihlášky alebo
- b) podaním skoršej prihlášky, ak si takéto právo prednosti prihlasovateľ uplatní podľa medzinárodného dohovoru pri podaní prihlášky

Kedy si môže prihlasovateľ uplatniť právo prednosti vyplývajúce zo skôr podanej prihlášky?

Podľa Parížskeho dohovoru na ochranu priemyselného vlastníctva si prihlasovateľ môže pri podaní prihlášky uplatniť právo prednosti vyplývajúce zo skôr podanej prihlášky za predpokladu, že:

- a) skoršia prihláška bola podaná v štáte alebo vo vzťahu k štátu, ktorý je zmluvnou stranou Parížskeho dohovoru na ochranu priemyselného vlastníctva alebo ktorý je členom Svetovej obchodnej organizácie;
- b) prihlasovateľ prihlášky je prihlasovateľom alebo právnym nástupcom prihlasovateľa skoršej prihlášky;
- c) prihláška je podaná v lehote 12 mesiacov odo dňa podania prvej prihlášky so zhodným obsahom;
- d) prihláška sa týka toho istého vynálezu, ktorý bol vysvetlený v skoršej prihláške.

Právo prednosti

14. 11. 2005 podá prihlasovateľ A v SR patentovú prihlášku

10. 10. 2006 podá na zhodný predmet prihlasovateľ B v SR ďalšiu patentovú prihlášku, v ktorej si uplatní právo prednosti z prihlášky podanej v Nemecku 10. 10. 2005.

Ktorému prihlasovateľovi bude udelený patent platný na území SR?

Fiktívny stav techniky

Za stav techniky sa považuje aj obsah patentových prihlášok a obsah prihlášok úžitkových vzorov podaných v Slovenskej republike alebo určených pre Slovenskú republiku so skorším právom prednosti, ak budú v deň, od ktorého patrí prihlasovateľovi právo prednosti alebo po tomto dni zverejnené vo vestníku úradu.

Vynálezcovská činnosť - vynález sa považuje za výsledok vynálezcovskej činnosti, ak pre odborníka nevyplýva zrejším spôsobom zo stavu techniky. Pri posudzovaní vynálezcovskej činnosti sa neprihliada na obsah patentových prihlášok a prihlášok úžitkových vzorov, ktoré ku dňu, od ktorého patrí prihlasovateľovi právo prednosti, neboli zverejnené.

Priemyselná využiteľnosť - vynález sa považuje za priemyselne využiteľný, ak sa jeho predmet môže vyrábať alebo sa môže využívať v akomkoľvek odvetví, najmä v odvetví priemyslu a pôdohospodárstva.

KONANIE O PRIHLÁŠKE

1. podanie patentovej prihlášky;
2. predbežný prieskum:
 - i. zamietnutie prihlášky;
 - ii. zastavenie konania o prihlášky;
 - iii. zverejnenie prihlášky (po uplynutí 18 mesiacov odo dňa práva prednosti);
3. podanie žiadosti o vykonanie úplného prieskumu prihlášky;
4. úplný prieskum prihlášky:
 - i. zamietnutie prihlášky;
 - ii. zastavenie konania o prihláške;
 - iii. udelenie patentu na vynález

Patentovú prihlášku môžu podať osoby, ktoré majú právo na riešenie, teda:

- a) pôvodca, príp. spolupôvodcovia vynálezu;
- b) zamestnávateľ pôvodcu vynálezu;
- c) právni nástupcovia osôb uvedených v bodoch a) a b)

Pôvodca vynálezu je fyzická osoba, ktorá vytvorila vynález vlastnou tvorivou činnosťou. Spolupôvodcovia vynálezu sú fyzické osoby, ktoré spoločne vytvorili vynález vlastnou tvorivou činnosťou.

Ak pôvodca vytvoril vynález v rámci plnenia úloh z pracovnoprávneho vzťahu, obdobného pracovného vzťahu alebo členského vzťahu (ďalej len „pracovnoprávny vzťah“), právo na riešenie prechádza na zamestnávateľa, ak sa účastníci tohto vzťahu nedohodli inak; právo na pôvodcovstvo tým nie je dotknuté pôvodca, ktorý vytvoril vynález v rámci plnenia úloh vyplývajúcich z pracovnoprávneho vzťahu, je povinný zamestnávateľa o tejto skutočnosti bez odkladu písomne upovedomiť a zároveň mu odovzdať všetky podklady potrebné na posúdenie vynálezu.

Zamestnávateľ môže uplatniť voči pôvodcovi právo na riešenie, a to písomne v lehote troch mesiacov od upovedomenia pôvodcu o vytvorení vynálezu. Ak zamestnávateľ neuplatní písomne právo na riešenie v ustanovenej lehote, prechádza toto právo späť na pôvodcu; zamestnávateľ, ako aj pôvodca sú v tejto lehote povinní zachovávať o vynáleze mlčanlivosť voči tretím osobám. Pôvodca, voči ktorému zamestnávateľ uplatnil právo na riešenie, má vo vzťahu k zamestnávateľovi právo na primeranú odmenu.

ČO MUSÍ OBSAHOVAŤ PATENTOVÁ PRIHLÁŠKA?

Patentová prihláška musí obsahovať:

- a) žiadosť o udelenie patentu;
- b) opis vynálezu, anotáciu, prípadne výkresy;
- c) aspoň jeden uplatnený patentový nárok, v ktorom je definovaný predmet, na ktorý sa požaduje ochrana;
- d) identifikačné údaje prihlasovateľa alebo prihlasovateľov;
- e) identifikačné údaje pôvodcu (spolupôvodcov) vynálezu a ak prihlasovateľom nie je pôvodca vynálezu, doklad o nadobudnutí práva na riešenie.

Za udržiavanie platnosti patentu je majiteľ povinný platiť ročné udržiavacie poplatky. Majiteľ patentu má výlučné právo využívať vynález, poskytnúť súhlas na využívanie vynálezu, previesť patent na inú osobu alebo zriadiť k patentu záložné právo.

Bez súhlasu majiteľa patentu nikto nesmie:

- a) vyrábať, využívať, používať, ponúkať alebo uvádzať na trh alebo na tento účel skladovať či dovážať výrobok, ktorý je predmetom patentu;
- b) využívať výrobný postup, ktorý je predmetom patentu (ďalej len „chránený spôsob“) alebo ponúkať taký chránený spôsob na využívanie inej osobe;
- c) vyrábať, využívať, ponúkať alebo umiestňovať na trhu alebo na tento účel skladovať či dovážať výrobok priamo získaný chráneným spôsobom;
- d) dodávať alebo ponúkať na dodanie osobe neoprávnenej využívať vynález prostriedky slúžiace na uskutočnenie vynálezu, ak porušovateľ práva vie alebo s ohľadom na okolnosti má vedieť, že tieto prostriedky sú určené alebo vhodné na uskutočnenie vynálezu; to neplatí, ak sú tieto prostriedky na trhu dostupné a dodávateľ nenavádzal neoprávnenú osobu na konanie v rozpore s písm. a) až c).

ÚŽITKOVÝ VZOR

Úžitkovými vzormi sa chránia technické riešenia, ktoré sú nové, presahujú rámec prostej odbornej schopnosti a sú priemyselne využiteľné. Technickými riešeniami nie sú najmä:

- a) objavy, vedecké teórie a matematické metódy;
- b) iba vonkajšie úpravy výrobkov;
- c) plány, pravidlá a spôsoby vykonávania duševnej činnosti;
- d) programy počítačov;
- e) iba uvedenie informácie.

Výluky z ochrany - úžitkovými vzormi nemožno chrániť:

- a) technické riešenia, ktoré sú v rozpore so všeobecnými záujmami, najmä so zásadami ľudskosti a verejnej morálky;
- b) odrody rastlín, plemená zvierat a biologické reproduktívne materiály;
- c) spôsoby výroby alebo pracovné činnosti.

Konanie o prihláške

- a) podanie prihlášky úžitkového vzoru;
- b) prieskum zápisnej spôsobilosti:
 - a. zamietnutie prihlášky;
 - b. zastavenie konania o prihláške;
 - c. zápis úžitkového vzoru do registra.

V rámci prieskumu zápisnej spôsobilosti úrad neskúma, či je predmet prihlášky nový a či presahuje rámec prostej odbornej schopnosti.

„ODBOČENIE“ Z PATENTOVEJ PRIHLÁŠKY NA PRIHLÁŠKU ÚŽITKOVÉHO VZORU

Prihlasovateľ, ktorý pred podaním prihlášky úžitkového vzoru podal v SR patentovú prihlášku na rovnaké technické riešenie, môže pri podaní prihlášky úžitkového vzoru požadovať, aby bol prihláške úžitkového vzoru priznaný dátumu

podania, prípadne aj právo prednosti zo skôr podanej patentovej prihlášky. „Odbočená“ prihláška úžitkového vzoru musí byť podaná najneskôr do 2 mesiacov od rozhodnutia o patentovej prihláške, najdlhšie však do 10 rokov od jej podania. Súbežná ochrana patentom a úžitkovým vzorom je možná. „Odbočiť“ z prihlášky úžitkového vzoru na patentovú prihlášku sa nedá!

Úžitkový vzor platí štyri roky odo dňa podania prihlášky úžitkového vzoru, prípadne odo dňa podania patentovej prihlášky, z ktorej sa „odbočilo“ na prihlášku úžitkového vzoru, dobu platnosti zápisu úžitkového vzoru úrad na žiadosť majiteľa úžitkového vzoru predĺži dvakrát, vždy o tri roky (doba platnosti úžitkového vzoru môže byť maximálne 10 rokov).

Kedy sa rozhodnúť pre patentovú ochranu a kedy pre ochranu úžitkovým vzorom?

- čo má byť predmetom ochrany?
- aká je vynálezcovská úroveň prihlasovaného riešenia?
- kedy má byť vynález uvedený na trh?
- aká je predpokladaná doba komerčného využívania vynálezu?
- bolo riešenie zverejnené pred podaním prihlášky?

Európska právna ochrana

*Ing. Milan Oravec
Odbor registrov a technickej prípravy, ÚPV SR Banská Bystrica*

EURÓPSKY PATENT

Cieľom zavedenia EP je zaistiť, aby ochrana vynálezov v členských štátoch EPD bola jednoduchšia, lacnejšia a spoľahlivejšia. Udelením jedného EP môže prihlasovateľ získať ochranu vo viacerých členských štátoch EPD. Celkové náklady na získanie EP sú približne rovnaké ako náklady na získanie troch národných patentov.

PODANIE EURÓPSKEJ PATENTOVEJ PRIHLÁŠKY

Európsku patentovú prihlášku (EPP) je možné podať:

- Európsky patentový úrad - Mníchov, Berlín, Haag
- Národné patentové úrady - členské štáty EPD

Spôsoby podania EPP

- osobne
- poštou
- faxom
- online (ÚPV SR - 1. január 2006)
- CD-R

EURÓPSKA PATENTOVÁ PRIHLÁŠKA

1. Úplná EPP - musí obsahovať:

- a) žiadosť o udelenie európskeho patentu - EPO Form 1001
- b) opis vynálezu
- c) jeden alebo niekoľko patentových nárokov
- d) výkresy na ktoré sa odvoláva opis
- e) anotáciu

Tieto položky sa podávajú každá v jednom vyhotovení.

2. Neúplná EPP - úplná európska patentová prihláška môže byť nahradená patentovou prihláškou obsahujúcou:

- a) neformálne označenie v tom zmysle, že sa jedná o žiadosť o udelenie EP
- b) určenie zmluvného štátu
- c) údaje umožňujúce identifikáciu prihlasovateľa
- d) opis a jeden alebo niekoľko patentových nárokov v jednom z jazykov podľa článku 14 odseku 1 a 2 EPD

Tieto položky sú nevyhnutné pre určenie dňa podania podľa článku 80 EPD.

3. Vylúčená EPP (podľa čl. 76 EPD) - musí byť podaná priamo na jednom z prijímacích úradov EPÚ (Haag, Mníchov, Berlín) podľa článku 76 odsek 1 EPD. Národný úrad ako prejav zdvorilostnej služby bezodkladne odovzdá EPÚ vylúčenú prihlášku, ktorú prihlasovateľ podal na národnom úrade omylom. Referencia k článku 76 EPD je uvedená v kolónke č. 35 EPO Form 1001.

Jazyky podania EPP

Európsku patentovú prihlášku je možné podať v niektorom z troch úradných jazykov EPO:

- anglický
- francúzsky
- nemecký

Podľa článku 14 ods.2 EPD - slovenský (do 3 mesiacov od podania je potrebné doručiť preklad do úradného jazyka EPO alebo do 13 mesiacov od dňa vzniku práva prednosti). Pokiaľ prihlasovateľ využije túto možnosť, zníži sa prihlasovací poplatok o 20%. Toto zníženie poplatku nastane aj vtedy, ak je podaná prihláška v slovenskom jazyku a zároveň v niektorom úradnom jazyku EPO.

Odovzdanie EPP do EPÚ

Podľa článku 77 odseku 1 EPD je národný úrad zmluvného štátu povinný odovzdať EPÚ európske patentové prihlášky, ktoré boli podané v tomto úrade a to v najkratšej lehote, ktorá je zlučiteľná s použitím vnútroštátnych predpisov o utajení vynálezov v záujme štátu.

*European Patent Office
Receiving Section
BP 5818
Patentlaan 2
NL - 2280 HV RIJSWIJK
NETHERLANDS*

Výnimočne môže byť prihláška odoslaná aj do prijímacieho oddelenia v Mníchove alebo v Berlíne, ak je to jediný spôsob ako zaistiť, aby bola prihláška doručená do EPÚ pred uplynutím lehôt (14 mesiacov odo dňa podania, alebo práva prednosti, resp. 4 mesiace pri nových prihláškach na ten istý vynález).

Spôsob platenia poplatkov:

- a) platbou alebo prevodom na bankový účet EPO
- b) platbou alebo prevodom na žirový účet EPO
- c) podaním alebo odoslaním šeku splatného v prospech úradu

EPÚ má zriadený účet aj v Slovenskej republike:

Číslo účtu: 2920480237

Názov účtu: European Patent Organization

Kód banky: 1100

SWIFT: TATR SK BX TATRA Banka a. s., Bratislava, pobočka Banská Bystrica

Poplatky a lehoty

- poplatok za podanie: 95 EUR online (elektronicky) alebo 170 EUR v papierovej forme a/alebo 20% „jazykové“ zníženie poplatku;

- poplatok za rešerš: 1000 EUR (EPP podané po 1. 7. 2005), 720 EUR (EPP podané pred 1. 7. 2005) - do 1 mesiaca po podaní prihlášky
- poplatok za nároky (za každý ďalší patentový nárok nad 10): 45 EUR - do 1 mesiaca po podaní prihlášky.

PROCES UDELENIA PATENTU

1. Predbežný prieskum a rešerš:

- kontrola názvu vynálezu;
- preklad do zostávajúcich 2 jazykov;
- zatriedenie podľa MPT;
- jednotnosť vynálezu;
- rešerš.

Vypracovanie rešeršnej správy

Zverejnenie patentovej prihlášky (A-zverejnenie)

Žiadosť o úplný prieskum

- je potrebné podať v lehote 6 mesiacov od zverejnenia rešeršnej správy;
- považuje sa za podanú až po zaplatení poplatku za prieskum;
- nemožno ju vziať späť

Poplatky:

- za prieskum: 1 335 EUR (EPP podané po 1.7.2005) a 1 490 EUR (EPP podané pred 1. 7. 2005) a/alebo 20% „jazykové“ zníženie poplatku;
- za určenie zmluvného štátu: 80 EUR;
- rozšírenie za jeden štát: 102 EUR
(do 6 mesiacov po zverejnení prihlášky)

2. Úplný prieskum

Úlohou je posúdiť prihlášku a rozhodnúť o odmietnutí, alebo udelení ochrany podľa základných kritérií patentovateľnosti:

- novosť;
- vynálezcovský krok;
- priemyselná využiteľnosť

Za európsku patentovú prihlášku sa platia udržiavacie poplatky. Poplatky za udržiavanie európskej patentovej prihlášky:

za tretí rok: 400 EUR; za štvrtý rok: 425 EUR; za piaty rok: 450 EUR; za šiesty rok: 745 EUR; za siedmy rok: 770 EUR; za ôsmy rok: 800 EUR; za deviaty rok: 1010 EUR; za desiaty a každý ďalší rok: 1065 EUR.

3. Udelenie patentu

Prihlasovateľ je v prípade pozitívneho výsledku prieskumu vyzvaný, aby zaplatil poplatok za udelenie európskeho patentu a tlač európskeho patentového spisu.

Poplatok, ak podklady obsahujú:

- menej ako 35 strán: 750 EUR;
- viac ako 35 strán: 750 EUR + za 36. a každú ďalšiu stranu 11 EUR

Zverejnenie oznámenia o udelení patentu (B-zverejnenie). Dátum B-zverejnenia je dátum nadobudnutia účinnosti rozhodnutia o udelení európskeho patentu.

SPRACOVANIE EPP S URČENÍM PRE SR

Po zverejnení európskej patentovej prihlášky Európskym patentovým úradom môže prihlasovateľ (zahraničný prostredníctvom zástupcu) získať predbežnú ochranu v Slovenskej republike, po predložení prekladu patentových nárokov do slovenského jazyka. Lehota na predloženie prekladu nie je stanovená zákonom. Po doručení prekladu patentových nárokov je prihlasovateľ povinný zaplatiť poplatok za zverejnenie prekladu patentových nárokov.

ZMENA EPP

Na základe žiadosti prihlasovateľa o zmenu európskej patentovej prihlášky na národnú prihlášku, alebo na základe žiadosti o zmenu európskej patentovej prihlášky v lehote do 3 mesiacov od späť - vzatia prihlášky, zamietnutia prihlášky alebo zrušenia európskeho patentu (inak stráca právo prednosti z pôvodne podanej európskej patentovej prihlášky) doručenej európskemu patentovému úradu, európsky patentový úrad odovzdá žiadosť spolu s kópiou spisu európskej patentovej prihlášky alebo európskeho patentu národnému úradu.

Úrad začne konanie o zmenenej európskej prihláške ako o národnej prihláške. Po výzve úradu do 3 mesiacov je prihlasovateľ povinný doručiť úradu preklad európskej patentovej prihlášky do slovenského jazyka a zaplatiť správny poplatok za podanie prihlášky.

SPRACOVANIE EP - PREKLAD EURÓPSKEHO PATENTOVÉHO SPISU

Po zverejnení oznámenia o udelení európskeho patentu (B-zverejnenie) v Európskom patentovom vestníku má prihlasovateľ povinnosť predložiť úradu do troch mesiacov od oznámenia udelenia európskeho patentu preklad patentového spisu do slovenského jazyka, aby bol európsky patent účinný na území Slovenskej republiky. Ak majiteľ európskeho patentu nepredloží preklad európskeho patentového spisu v lehote do troch mesiacov od oznámenia udelenia európskeho patentu, môže ho predložiť v dodatočnej lehote troch mesiacov a zároveň zaplatiť zvýšený poplatok. Ak majiteľ európskeho patentu nepredloží preklad európskeho patentového spisu ani v dodatočnej lehote troch mesiacov, európsky patent sa pokladá na území Slovenskej republiky za neúčinný od začiatku.

SPRACOVANIE EP - OPRAVENÝ PREKLAD EURÓPSKEHO PATENTOVÉHO SPISU

V prípade, že z prekladu patentového spisu do slovenského jazyka predloženého úradu vyplýva užšia ochrana než zo znenia európskeho patentu, preklad sa považuje za záväzné znenie s výnimkou konania o zrušenie patentu, môže majiteľ kedykoľvek podať opravený preklad patentového spisu do slovenského jazyka.

Po predložení opraveného prekladu patentového spisu a zaplacení poplatku za zverejnenie úrad oznámi vo vestníku sprístupnenie opraveného prekladu patentového spisu.

KONANIE O ODPORE

V lehote 9 mesiacov odo dňa zverejnenia oznámenia o udelení európskeho patentu, môže každý podať na európsky patentový úrad námietky (odpor) proti udelenému európskemu patentu. Námietky sa vzťahujú na európsky patent vo všetkých zmluvných štátoch, v ktorých je účinný. O výsledku odporu sú informované všetky členské štáty. Na základe dôvodov, uvedených v námietkach môže byť európsky patent:

- zachovaný v pôvodnom znení - námietky sú zamietnuté;
- úplne zrušený - námietky bránia zachovaniu európskeho patentu;
- zachovaný v zmenenom znení - na základe námietok Európsky patentový úrad rozhodne o zachovaní európskeho patentu v zmenenom znení.

UDRŽIAVACIE POPLATKY - PRÁVNY STAV

Za udržiavanie platnosti európskeho patentu v Slovenskej republike je jeho majiteľ povinný platiť každoročne udržiavací poplatok národnému úradu. Európsky patent je platný 20 rokov odo dňa podania prihlášky. Európsky patent môže zaniknúť:

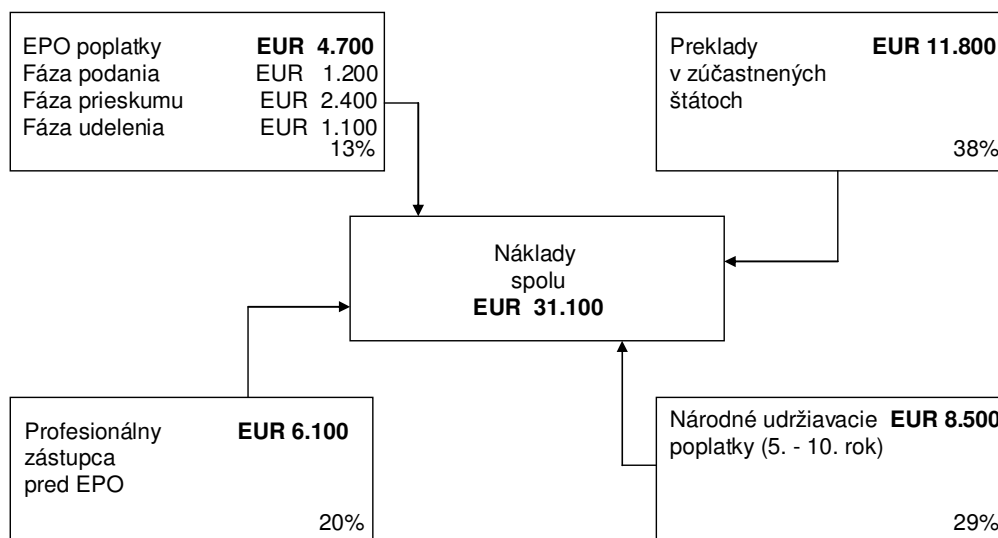
- nezaplacením udržiavacích poplatkov;
- uplynutím doby platnosti;
- vzdaním sa patentu.

Úrad je povinný pravidelne v štvrtročných periódach odvádzať 50 % udržiavacích poplatkov Európskemu patentovému úradu.

KONANIE O ZMENÁCH

Po predložení prekladu európskeho patentového spisu a zaplacení poplatku za zverejnenie prekladu patentového spisu je európsky patent účinný na území SR od dátumu oznámenia udelenia európskeho patentu v Európskom patentovom vestníku. Od tejto doby sa chová ako „národný patent“. Celé ďalšie konanie prebieha podľa národných zákonov ako u národných patentov. Zmeny, prevody, licencie, záložné práva, ... sa zapisujú do registra ako u národných patentov.

Priemerné náklady na európsky patent (8 štátov; 10 rokov platnosti)

Ochrana dizajnov a ochranných známok

Ing. Karol Klavec
Oddelenie známok a dizajnov, ÚPV SR Banská Bystrica

OCHRANNÉ ZNÁMKY

- Národná ochranná známka
- Medzinárodná ochranná známka
- Ochranná známka Spoločenstva

NÁRODNÉ OCHRANNÉ ZNÁMKY

Zákon č. 55/1997 Z. z. O ochranných známkach

Zmena: zákon č. 577/2001 Z. z., zákon č. 14/2004 Z. z a zákon č. 344/2004 Z. z.

(1) Ochranná známka je akékoľvek označenie, ktoré možno graficky znázorniť a ktoré tvoria najmä slová vrátane osobných mien, písmená, číslice, kresby, tvar výrobku alebo jeho obal, prípadne ich vzájomné kombinácie spôsobilé rozlíšiť tovary alebo služby jednej osoby od tovarov alebo služieb inej osoby, zapísané do registra ochranných známok (ďalej len „register“).

(2) Kolektívna ochranná známka je označenie podľa odseku 1, ak je spôsobilé rozlíšiť tovary alebo služby pochádzajúce od členov právnickej osoby založenej na ochranu ich záujmov alebo na iný účel (ďalej len „združenie“) od tovarov alebo služieb iných osôb, zapísané do registra.

Platnosť OZ je 10 rokov (možno predlžovať o ďalších 10 rokov). Ochranné známky môžu byť:

slovné alebo slovné v priloženej úprave *Monte Rosa*

kombinované

 Ringier

obrazové

trojrozmerné

- čiernobiele / farebné
- individuálne / kolektívne

Vestník Úradu priemyselného vlastníctva SR

(210) 1575-2004

(220) 10.5.2004

8 (511) 29, 30, 32

(511) 29 - Mlieko, mliečne výrobky, syry, džemy, marmelády, sušené, mrazené, kandizované a zavárané ovocie.

30 - Pekárenské výrobky, trvanlivé pečivo sladké aj slané, jemné pečivo, cukrárenské výrobky, náplne, krémy a polevy, cukrovinky, výrobky z obilnín, cereálne výrobky, kakao, čokoláda, nápoje kakaové, kávové a čokoládové, zmrzlina, mrazené krémy.

32 - Nealkoholické nápoje, minerálne vody, ovocné a zeleninové šťavy, džúsy, nápojové zmesi a prášky.

(540)

(591) modrá, biela, hnedá

(731) Opavia - LU, a. s., Vinohradská 2828/151, 130 00

Praha, CZ;

(740) Kováčik Štefan, Ing., Bratislava, SK;

MEDZINÁRODNÉ OCHRANNÉ ZNÁMKY

Madridská dohoda o medzinárodnom zápise ochranných známok a Protokol k Madridskej dohode vytvárajú a upravujú pravidlá pre podávanie prihlášok a zapisovanie ochranných známok.

Členstvo znamená pre prihlasovateľov viacero výhod, predovšetkým rýchle a jednoduché zápisné konanie sprostredkované národným úradom pôvodu. Jedinou žiadosťou môže prihlasovateľ svoju ochrannú známku prihlásiť do všetkých členských krajín madridského systému, ktorých je v súčasnosti 81 (k 16.7.2007), pričom právo na prioritu podľa Parížskeho dohovoru zostáva zachované. Prihlasovateľ nemusí byť zastupovaný v konaní o prihláškach v jednotlivých krajinách tamojším zástupcom a platiť národné poplatky.

OCHRANNÁ ZNÁMKA SPOLOČENSTVA - CTM

Nariadenie Rady EÚ č. 40/94 o ochrannej známke Spoločenstva - 1994 zriadený Úrad pre harmonizáciu vnútorného trhu (OHIM), riadi systém CTM. CTM platí v štátoch EÚ - v SR od 1. 5. 2004.

Charakteristika CTM:

- jediná prihláška;
- jednotné konanie;
- jediný úrad;
- jednotný poplatkový systém.

DIZAJNY

- Národné dizajny
- Dizajn Spoločenstva

NÁRODNÉ DIZAJNY

Zákon č. 444/2002 Z. z. o dizajnoch

Dizajnom sa rozumie vzhľad výrobku alebo jeho časti, spočívajúci najmä v znakoch línií, obrysov, farieb, tvaru, štruktúry alebo materiálov výrobku samotného, alebo jeho zdobení. Zápis dizajnu platí 5 rokov odo dňa podania prihlášky dizajnu. Dobu platnosti zápisu dizajnu je možné predĺžiť na základe žiadosti majiteľa dizajnu najviac štyrikrát, a to vždy o ďalších 5 rokov na celkovú dobu 25 rokov. Dizajn je spôsobilý na ochranu, ak je nový a má osobitý charakter.

Novosť - dizajn sa považuje za nový, ak nebol zhodný dizajn sprístupnený verejnosti pred dňom vzniku práva prednosti. Dizajny sa považujú za zhodné, ak sa ich znaky odlišujú iba v nepodstatných detailoch.

Osobitý charakter - dizajn má osobitý charakter, ak sa celkový dojem, ktorý vyvoláva u informovaného užívateľa, odlišuje od celkového dojmu, ktorý u takého užívateľa vyvoláva dizajn sprístupnený verejnosti pred dňom vzniku práva prednosti. Pri posudzovaní osobitého charakteru sa prihliada na mieru tvorivej voľnosti, ktorú mal pôvodca dizajnu pri tvorbe dizajnu. *Pozor - neposudzuje sa priemyselná využiteľnosť!*

VESTNÍK ÚRADU PRIEMYSELNÉHO VLASTNÍCTVA SR

10 - 2005 - SK (zapísané dizajny)

8 (51) 11/02.09, 26/04.04

(11) 27132

(15) 31.8.2005

(18) 18.8.2008

(21) 151-2003

(22) 18.8.2003

(24) 31.8.2005

(72) Poláková Dana, Prievidza, SK;

(73) LUMEN, s. r. o., Prievidza, SK;

(74) Gažík Igor, JUDr., Prievidza, SK;

(54) Dekoratívna aromatická sviečka - Potpourri nes

Určenie výrobku: Výrobok, v ktorom je dizajn stelesnený alebo na ktorom je použitý, je určený ako dekoratívny predmet.

(28) 8

Medzinárodnú ochranu dizajnov upravuje Haagska dohoda o medzinárodnom prihlasovaní priemyselných vzorov a modelov z roku 1925, avšak Slovenská republika nie je jej zmluvnou stranou.

DIZAJN SPOLOČENSTVA

Nariadenie Rady EÚ č. 6/2002 o dizajne Spoločenstva

Úrad pre harmonizáciu vnútorného trhu (OHIM), riadi systém RCD, platí v štátoch EÚ, v SR od 1. 5. 2004

Charakteristika RCD:

- jediná prihláška,
- jednotné konanie,
- jediný úrad,
- jednotný poplatkový systém.

Možnosti rešeršnej činnosti v ÚPV SR, poskytovanie patentových informácií a databázové zdroje

Ing. Rastislav Marčok
Odbor patentových fondov a informácií, ÚPV SR Banská Bystrica

ÚRAD PRIEMYSELNÉHO VLASTNÍCTVA SR

- § 32 zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov (zákon č. 78/2005 Z. z. s účinnosťou od 1. apríla 2005);
- ústredný orgán štátnej správy pre oblasť priemyselného vlastníctva;
- zabezpečuje poskytovanie ochrany vynálezov, úžitkových vzorov, dizajnov, topografií polovodičových výrobkov, ochranných známk, označení pôvodu výrobkov a zemepisných označení;
- vedie ústredný fond patentovej literatúry a zabezpečuje výmenu a prístupňovanie informácií v oblasti priemyselných práv.

PROSTRIEDKY OCHRANY PRIEMYSELNÉHO VLASTNÍCTVA

- patenty, dodatkové ochranné osvedčenia (na vynálezy - predmety, zariadenia, spôsoby výroby, pracovné postupy);
- úžitkové vzory (na technické riešenia - predmety, zariadenia);
- topografie polovodičových výrobkov (na polovodičové výrobky);
- zapísané dizajny (na vonkajšie úpravy výrobkov);
- ochranné známky (na označenia výrobkov a/alebo služieb);
- označenia pôvodu a zemepisné označenia (výrobkov);

SYSTÉMY PRIEMYSELNO-PRÁVNEJ OCHRANY

- národné - SR, ČR, SRN, USA, Rusko, ...;
- medzinárodné - WIPO - medzinárodné prihlášky, známky a dizajny;
- regionálne:
 - EPO - európske patenty;
 - OHIM - známky a dizajny Spoločenstva (EÚ);
 - EAPO, ARIPO, OAPI, ...

AKTIVITY ÚPV SR

- publikačná činnosť - pôvodné odborné publikácie, preklady cudzojazyčných publikácií, pomocná a súvisiaca literatúra;
- vzdelávanie - Kurz Duševného vlastníctva, semináre, workshopy;

- popularizácia - organizovanie výstav a účasť na výstavách, Cena Jána Bahýľa, médiá;
- domáca spolupráca - strediská patentových informácií, kontaktné a informačné miesta úradu, innoinfo;
- zahraničná spolupráca - NPO Network, EPO, OHIM, WIPO;
- www.upv.sk - komplexné informácie, registre a databázy.

MIESTA PATENTOVÝCH INFORMÁCIÍ V SR

- **Úrad priemyselného vlastníctva SR**
 - Banská Bystrica
 - Bratislava
- **Strediská patentových informácií**
 - Úrad priemyselného vlastníctva SR
 - Slovenská národná knižnica v Martine
 - Centrum vedecko-technických informácií Bratislava
 - Štátna vedecká knižnica Košice
 - Štátna vedecká knižnica Banská Bystrica
- **Kontaktné a informačné miesta úradu**
 - Strediská patentových informácií
 - Krajská knižnica L. Štúra vo Zvolene
 - Žilinská knižnica
 - Štátna vedecká knižnica v Prešove
 - Knižnica K. Kmeťku v Nitre
 - Knižnica J. Fándlyho v Trnave
 - Verejná knižnica M. Rešetku v Trenčíne

POSTAVENIE A ROZVOJ MIEST PATENTOVÝCH INFORMÁCIÍ V SR

Zameranie - knižnično-informačné služby v oblasti priemyselno-právnych informácií, rešeršné a metodické služby, poradenstvo pri vyhľadávaní informácií, vyhotovovanie kópií patentových dokumentov, tlač záznamov z elektronickej formy a pod. Každé stredisko patentových informácií plní aj úlohu kontaktného a informačného miesta úradu, nie naopak.

Cieľové skupiny - široká verejnosť, študenti vysokých a stredných škôl, akademická obec, výskumné ústavy a vývojové centrá v regiónoch, malé a stredné podniky.

Rozvoj: informačné zdroje, informačné a odborné semináre, workshopy, účasť na domácich a medzinárodných konferenciách, seminároch a workshopoch, spolupráca v rámci európskej siete PATLIB, stáže v zahraničných strediskách PATLIB.

INNOINFO

- Martinsko-flámske podnikateľské a inkubátorové centrum v Martine + Regionálne poradenské a informačné centrum (Martin)
- Podnikateľský inkubátor a technologické centrum v Banskej Bystrici
- Ústav konkurencieschopnosti a inovácií Žilinskej univerzity v Žiline
- Regionálna rozvojová agentúra Kysuce v Čadci
- Bratislavská regionálna komora SOPK
- Inkubátor Malacky
- Regionálne poradenské a informačné centrum Komárno
- Regionálne poradenské a informačné centrum Poprad
- Regionálne poradenské a informačné centrum Prešov
- BIC Spišská Nová Ves, s. r. o., Business & Innovation Centre (Podnikateľské a inovačné centrum)
- Lučenecká regionálna komora SOPK
- Technická univerzita v Košiciach
- Technická univerzita v Bratislave (Univerzitný technologický inkubátor)

POSTAVENIE A ROZVOJ INNOINFO

Zameranie - popularizácia priemyselno-právnej ochrany s cieľom informovať o možnostiach jej využívania ako nástroja na rast konkurencieschopnosti; priblíženia informácií o zahraničných priemyselno-právnych produktoch a riešeníach a poskytovaní uvedených informácií vedecko-výskumnej verejnosti.

Cieľové skupiny - malé a stredné podniky, individuálny živnostníci, najmä tí, ktorí vstupujú do podnikania

Rozvoj - založený na partnerskej báze, ÚPV SR poskytuje informačno-propagačné materiály (príp. iné technické zabezpečenie), kontaktovanie cieľovej skupiny je na iniciatíve innoinfo. Nadstavba základnej informačno-propagačnej činnosti zahŕňa školenia na mieru a v budúcnosti aj osobné konzultácie a audit DV v jednotlivých podnikateľských subjektoch

Odbor patentových fondov a informácií

patentový archív: 048/4300251; gpisova@indprop.gov.sk
študovňa: 048/4300272; studovna@indprop.gov.sk
rešeršné pracoviská: Banská Bystrica: 048/4300312; 048/4300317
Bratislava: 02/59583024 (reserse@indprop.gov.sk)
distribúcia produktov: 048/4300252; objednavky@indprop.gov.sk
informačné služby, prednášky, semináre, ...

PRODUKTY ÚRADU

- Vestník ÚPV SR - úradné oznamy, mesačne;
- Duševné vlastníctvo - odborný časopis, štvrťročne;
- patentové dokumenty - udelené patenty, zverejnené patentové prihlášky, zapísané úžitkové vzory;
- odborné publikácie - právne predpisy, tematicky zamerané publikácie;
- www.upv.sk - informácie, databázy, registre;
- e-zine - e-mailové správy;
- eSKipo - internetové databázy, registre, on-line objednávky;
- sk.espacenet.com - patentové dokumenty v PDF;
- ESPACE PRECES - CD ROM s patentovými dokumentmi.

SLUŽBY ÚRADU

- **študovňa**
 - konzultačné, informačné a metodické služby
 - prezenčné výpožičky
 - internetové pracoviská
 - kópie alebo tlač dokumentov, článkov
- **distribúcia produktov úradu** a dostupných informačných zdrojov (v papierovej alebo elektronickej forme)
- **rešerše**
 - patentové - vynálezy, technické riešenia
 - známkové - označenia výrobkov a služieb
 - dizajny - vonkajšia úprava výrobkov
 - bibliografické - vecné

INFORMAČNÉ ZDROJE V ÚRADE

- patentové dokumenty - papier, mikroformy, elektronická verzia;
- databázy - internet, UltraNet, CD a DVD ROM-y, on-line;
- odborné publikácie a periodiká - zamerané na oblasť duševného vlastníctva;
- pomocná literatúra a informačné zdroje - triedniky, hesláre, prevodníky;
- súvisiaca literatúra a informačné zdroje - autorské práva, doménové mená, tradičné vedomosti, ...

Periodiká v úrade

- Duševné vlastníctvo - v slovenskom jazyku a vydáva ho Úrad priemyselného vlastníctva SR;
- E-ZINE ÚPV SR - v slovenskom jazyku; Úrad priemyselného vlastníctva SR;
- Průmyslové vlastnictví - v českém jazyku; Úřad průmyslového vlastnictví ČR;
- European Trade Mark Reports - v anglickom jazyku; Sweet & Maxwell;
- World Patent Information - v anglickom jazyku; Elsevier Science;

- IIC - International Review of Intellectual Property and Competition Law - v anglickom jazyku; Max Planck Institute for Intellectual Property, Competition and Tax Law;
- GRUR INTERNATIONAL - v nemeckom jazyku; Max Planck Institute for Intellectual Property, Competition and Tax Law, München;
- World Intellectual Property Reports - v anglickom jazyku; BNA International.

REŠERŠNÉ NÁSTROJE V ÚRADE

- **EPOQUE**
 - profesionálny patentový rešeršný systém
 - patentové a nepatentové databázy z celého sveta
 - pomocné nástroje na patentové rešerše
- **ACSEPTO**
 - profesionálny známkový rešeršný systém
 - údaje ÚPV SR, WIPO, OHIM, Article 6ter, INN
 - abecedná a fonetická zameniteľnosť
- **Registre ÚPV SR**
 - základné rešerše na predmet
 - široké možnosti bibliografických rešerší
 - doplňujúce informácie - právny stav, protokol, história spisu, prevody, licencie, atď.
- **Internet**
 - domáce a zahraničné bezplatné databázy a vybrané údaje z registrov
 - platené - komerčné databázy
 - tematické portály a iné užitočné zdroje

www.upv.sk (od roku 1997) - aktuálne obsahuje:

- informácie o úrade
- informácie o predmetoch ochrany priemyselného vlastníctva
- zákony, vyhlášky, medzinárodné zmluvy a dohody z oblasti PV
- tlačivá, poplatky a doplnkové informácie o konaní pred úradom
- produkty a služby úradu

eSKipo - informačný portál

- vybrané údaje z registrov (od apríla 2006 rozšírené o informácie právneho charakteru)
- databázy
- linky
- on-line formuláre

Všetky informácie získané z úradnej internetovej stránky majú len informatívny charakter a nie je možné ich použiť na právne úkony!

Úloha patentového zástupcu v oblasti konania pred ÚPV SR

Mgr. Magdaléna Bachratá
MAJLINGOVÁ-FAJNOROVÁ-BACHRATÁ, patentová a známková kancelária
e-mail: patmark@patent.sk

KTO JE PATENTOVÝ ZÁSTUPCA?

Zákon 344/2004 o patentových zástupcoch stanovuje nasledovné predpoklady na výkon činnosti patentového zástupcu:

- patentový zástupca je fyzická osoba, zapísaná v zozname patentových zástupcov (§ 3 ods. 1),
- činnosťou patentového zástupcu je zastupovanie fyzických osôb a právnických osôb pred Úradom priemyselného vlastníctva SR (ďalej len „úrad“) a pred inými orgánmi štátnej správy v konaniach týkajúcich sa priemyselného vlastníctva.

Činnosťou patentového zástupcu je zastupovanie fyzických osôb a právnických osôb pred Úradom priemyselného vlastníctva SR (ďalej len „úrad“) a pred inými orgánmi štátnej správy v konaniach týkajúcich sa priemyselného vlastníctva. Patentový zástupca pri výkone svojej činnosti ďalej poskytuje odborné rady v oblasti priemyselných práv, spisuje listiny pre potreby právnych úkonov v oblasti priemyselných práv a poskytuje ďalšie formy odborného poradenstva a odbornej pomoci v oblasti priemyselného vlastníctva (§ 3 ods. 2)

Patentový zástupca je pri výkone činnosti patentového zástupcu a pri poskytovaní služieb patentového zástupcu povinný chrániť práva a oprávnené záujmy fyzických osôb a právnických osôb v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, zákonmi a inými všeobecne záväznými právnymi predpismi (§ 3 ods. 3).

Okrem iných požiadaviek patentový zástupca musí:

- zložiť odbornú skúšku patentového zástupcu (ďalej len „odborná skúška“) (§ 4 ods. 1 písm. g) a
- zložiť do rúk predsedu komory sľub: *„Sľubujem na svoje svedomie a občiansku česť, že budem zachovávať Ústavu Slovenskej republiky, zákony, ostatné všeobecne záväzné právne predpisy a stávové predpisy, svedomito plniť povinnosti patentového zástupcu a zachovávať mlčanlivosť o všetkých skutočnostiach, o ktorých sa dozviem v súvislosti s výkonom tejto činnosti.“* (§ 4 ods. 1 písm. h).

Patentový zástupca:

- vykonáva svoju činnosť za odmenu a má právo žiadať od klienta primeraný preddavok (§ 23 ods. 2);
- má popri nároku na odmenu aj nárok na náhradu hotových výdavkov a náhradu za stratu času. Za hotové výdavky sa považujú výdavky účelne a preukázateľne vynaložené v súvislosti s poskytovaním služieb patentového zástupcu, najmä správne poplatky a iné poplatky, cestovné a telekomunikačné

výdavky a výdavky za znalecké posudky, preklady, odpisy alebo výpisy z verejných registrov (§ 23 ods. 3).

Je možné teda povedať, že

- patentový zástupca je odborník, ktorý v mene fyzických alebo právnických osôb vykonáva činnosti, vedúce k podaniu prihlášok (patentov, úžitkových vzorov, dizajnov, ochranných známkov, označenia pôvodu);
- zastupuje tieto osoby v konaní pred Úradom priemyselného vlastníctva SR (národný patentový zástupca);
- v prípade, ak je oprávnený, tak zastupuje tieto osoby v konaní aj pred európskymi úradmi, a to pred Európskym patentovým úradom a pred Úradom na harmonizáciu vnútorného trhu (OHIM) (európsky patentový zástupca).

Patentový zástupca okrem toho poskytuje odborné služby v súvisiacich oblastiach:

- rešeršná činnosť (stav techniky, patentová čistota, známkové rešerše);
- poradenstvo pri uzatváraní licenčných zmlúv;
- autorské práva (prelínanie sa s priemyselnými právami).

Patentový zástupca vykonáva svoju činnosť za odmenu a má právo žiadať od klienta primeraný preddavok (§ 23 ods. 2). Patentový zástupca má popri nároku na odmenu aj nárok na náhradu hotových výdavkov a náhradu za stratu času. Za hotové výdavky sa považujú výdavky účelne a preukázateľne vynaložené v súvislosti s poskytovaním služieb patentového zástupcu, najmä správne poplatky a iné poplatky, cestovné a telekomunikačné výdavky a výdavky za znalecké posudky, preklady, odpisy alebo výpisy z verejných registrov (§ 23 ods. 3).

Úloha patentového zástupcu vo vedeckých alebo výskumných inštitúciách

Najmä:

- posúdiť obsah odborných článkov
- upozorniť na riziko preduverejnenia

Tvorivá výkonnosť a inovácie

*prof. Ing. Vendelín Macho, DrSc., Ing. Milan Olšovský, PhD.
Fakulta priemyselných technológií TnUAD v Púchove*

Úroveň technického pokroku vo svete vyžaduje od inžiniersko-technických pracovníkov predvýrobných etáp vysoké tvorivé výkony. Pojem tvorivá výkonnosť predstavuje vytvorené tvorivé produkty za určitú dobu, t. j. nové riešenia (vynálezy, nové nápady). Podľa jedného amerického výskumu môžu byť rozdiely v tvorivých výkonoch medzi rovnako kvalifikovanými pracovníkmi až 1 : 1000. Príčiny týchto rozdielov spočívajú v mnohých faktoroch, z ktorých najväčšiu úlohu hrajú nasledujúce tri:

- miera motivácie pracovníkov prekračovať priemer, miera ich stotožnenia sa s riešenými úlohami a s tvorivou spoluprácou vôbec, ich cieľavedomé úsilie dosiahnuť špičkové výkony;
- úroveň podmienok pre tvorivú spoluprácu – t. j. tvorivá atmosféra v organizácii, informačné, technické a materiálne vybavenie pracovníkov, spravodlivé hodnotenie výkonov a koncepcne jasné a náročné riadenie;
- miera schopností pracovníkov tvoriť na vysokej odbornej a invenčnej úrovni.

Toto zodpovedá vzorcu tvorivej výkonnosti:

$$TV = M \times P \times S$$

kde M = motivácia, P = podmienky, S = schopnosti.

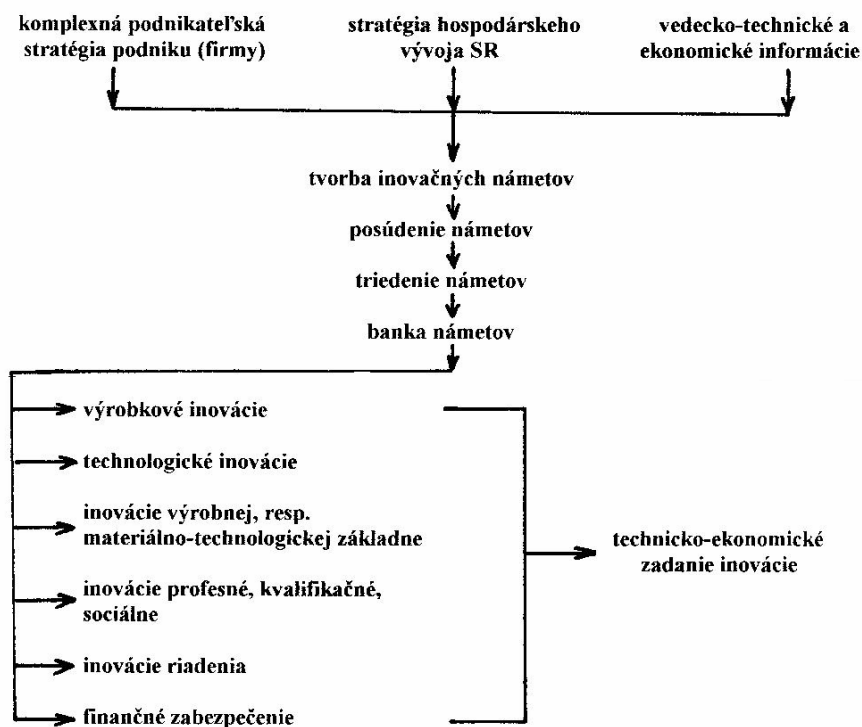
Ak chýba ktorýkoľvek faktor, potom je celá výkonnosť nulová. Na prvé dve skupiny sa zameriava oblasť riadenia.

Pojem inovácie od čias vzniku prechádza vývojom. Od 5 typických zmien, ktorými sa prejavuje vývoj (používanie novej techniky i nových výrobných procesov, vrátane obchodného zabezpečenia výroby, zavedenie originálnych výrobkov s novými vlastnosťami, používanie nových surovín, zmeny v organizácii výroby a jej zabezpečení, otváranie nových trhov), cez chápanie inovácie ako zmeny s cieľom zaviesť a využívať nové druhy spotrebného tovaru, nových výrobných a dopravných prostriedkov, nových trhov i foriem organizácie v priemysle, až po chápanie inovácie ako zmeny v pôvodnej štruktúre výrobného organizmu, t. j. ako prechod k novému stavu jeho vnútornej štruktúry [1 - 3].

Potom inovácie sa týkajú výrobkov, technológií, výrobných prostriedkov, kvalifikačnej i profesnej štruktúry pracovnej sily, organizácie -firmy. Ide tak o kvantitatívne, ale aj kvalitatívne zmeny, zvyčajne o zmeny s kladnými, ale aj zápornými sociálno-ekonomickými dôsledkami. Spoločenská užitočnosť ešte ani zďaleka nie je zárukou, že inovácia je aj ekonomicky efektívna [1]. Pravda, všetci a zvlášť managementy firiem v procese riadenia i bez zdôrazňovania vidia za inováciami zmeny užitočné pre podnik a spoločnosť, národné hospodárstvo, zmeny realizované a prinášajúce firme úžitok, zmeny zvýhodňujúce odbyt výrobkov (ceny, konkurencieschopnosť, možnosť odbytu) a vytvárajúce podmienky na lepšiu a hospodárnejšiu výrobu. Teda pod inováciou rozumieme predovšetkým účelovú, pozitívnu zmenu vo fungovaní podnikového (firemného) systému, či už kvantitatívnu alebo kvalitatívnu, ktorá sa vzťahuje na ktorúkoľvek oblasť činnosti

podniku. Aby k takej zmene mohlo dôjsť, je potrebná invencia, teda popud, idea, nápad, vedecký poznatok, návrh možného technického riešenia, ktoré po spracovaní vyústi do inovácie. Tá sa zvyčajne uskutočňuje iniciáciou inovácie, spočívajúcou vo výskumnej, vývojovej, experimentálnej i v organizačnej činnosti. Cieľom je začať inovačný proces a udržať ho v potrebnom tempe. Nezanedbateľná je aj difúzia inovácie [2], t. j. rozširovanie už niekde osvojenej a využívanéj inovácie v nových podmienkach, prípadne v nových aplikáciách, na nových aplikačných miestach.

V našich podmienkach by mala koncepcia návrhu inovačnej stratégie vychádzať z vybraného variantu komplexnej podnikateľskej stratégie, so zohľadnením popri tom aj stratégie hospodárskeho vývoja SR a vedecko-technických a ekonomických informácií zo sveta i domácich. Vývojový diagram algoritmu optimálneho výberu inovačných námetov je na nasledovnom obrázku:

Žiaľ, stále v podstate absentuje „živá“ stratégia hospodárskeho rozvoja. A ak k tomu prirátame nízky záujem o vedecko-technické i ekonomické informácie, čo po zdecimovaní vedecko-technickej základne, najmä aplikované výskumu nie je ani divné. Nízky záujem manažmentov aj pomerne veľkých spoločností, či firiem o výskum, výsledky vedeckých prác a vynálezy, sa už aj považuje za pochopiteľný! Veď ide o ich vážnejšie problémy!? Ale predsa, výrazne väčší záujem o nové, aj keď s menšími možnosťami, majú naopak menšie firmy a akciové spoločnosti. Asi je to aj tým, že ich vedúci lepšie rozumejú problematike, ktorej sa majú venovať! Skôr len výnimočne, či sporadicky sa aj veľké podniky obracajú na katedry vysokých škôl, ústavov SAV, na profesorov, docentov i ďalších vedeckých pracovníkov, a to aj technického a prírodovedného zamerania. Ešte stále viac záleží managementom podnikov na priazni politických hnutí a strán, ako na účinnom riadení, na

vypracovaní ich inovačnej stratégie. Nielen tvorivosť, ale vôbec rozum, stále nie sú vyhľadávaným „artiklom“.

Tvorba kvalitných inovačných námetov, ale ani ďalšie fázy procesu inovácie sa nezaobídu bez vysokovýkonnej tvorivosti. Z väčšieho počtu známych [4, 5] riešiteľských metód, vhodných na tvorbu inovačných námetov, v závislosti od typu pripravovaných inovácií, sú niektoré vhodnejšie. Tak pre inovačné námety výrobných a technologických inovácií chemického a farmaceutického priemyslu k vhodným zo strategických metód je algoritmus riešenia vynálezovských úloh, metóda PABLA a Gordonova synektika. Z diagnosticko-analytických metód marketing a analýza patentovej situácie. Z vyhľadávacích hlavne brainstorming a jeho varianty a tezaurus invenčných ideí. Zo spracovateľských metód tvorivá aplikácia, experiment a indukčná metóda. Pre posúdenie a triedenie námetov z metód hodnotenia a realizačných predovšetkým metóda „pre a proti“, kritická analýza a prieskum patentovateľnosti riešenia.

Pre inovácie výrobnej základne zo strategických metód je to hlavne hodnotová a historicko-vývojová analýza, kauzálna analýza a sieťové plánovanie. Pre inovácie riadenia stratégia podnetových otázok, historicko-vývojová a funkčná analýza, porovnávanie podobnosti a kritická analýza. Príprava a postupné uskutočňovanie inovačných zmien – inovačný proces, sa skladá z nadväzujúcich a podmieňujúcich sa častí, ktoré tvoria komplexný celok. Ich výsledkom je realizovaná inovácia, teda využívaná zmena. Avšak každý inovačný proces nemusí byť úspešný. Z mnohých dôvodov môže byť pred skončením prerušený, prípadne konečná zmena môže byť neúspešná. Aby však neuspokojivých inovácií bolo čo najmenej, treba nielen vo finálnych, ale vo všetkých fázach inovačného procesu nutne využiť vysokú výkonnosť [4] tvorivosti. Dbať o vysokú úroveň zložiek tvorivej výkonnosti TV (TV = motivácia x podmienky x schopnosti).

S aplikáciou, najmä na odvetvie chemického a farmaceutického priemyslu a výskumu sa pokúsime prezentovať obsahovú náplň jednotlivých fáz inovačného procesu:

1. Fáza veda – zahŕňa poznatky bádateľského výskumu, patentov, originálnych prác a rozpracovanie teoretického prístupu k riešeniu daného problému, screening, prihlasovanie vynálezov na patentovanie.
2. Fáza výskumu – zahŕňa aplikovaný, teoretický výskum a experimentálny prieskum, prieskum patentovej čistoty, laboratórny technologický i štvrt'prevádzkový výskum a orientačný marketing. Ak ide o výrobnú inováciu, vyriešenie zhodnotenia vedľajších produktov, alebo aspoň ich spoľahlivej likvidácie, aplikačné skúšky, schvaľovacie konanie na nové výrobky.
3. Fáza vývoj – zahŕňa vyprojektovanie, výstavbu a poloprevádzkový výskum, resp. pokusnej výrobné, prípravu a overovanie veľkých vzoriek, príprava projektových podkladov a vyprojektovanie výrobné, overovanie veľkých vzoriek, úžitkových vlastností nových výrobkov u spotrebiteľa, pokračovanie v marketingu, právna ochrana riešení (robí sa v každej etape).
4. Fáza výroba – zahŕňa výstavbu a skúšobný chod výrobné, riadenie osvojenej výroby, zlepšovanie kvality výrobkov, zlepšovanie noriem spotreby surovín

a energií, nové aplikácie výrobkov, využitie alebo aspoň zneškodňovanie exhalátov, tuhých a kvapalných odpadov.

5. Fáza využitie – zahŕňa technický servis a ďalšie služby pre odberateľov, rozširovanie aplikačných možností výrobkov, marketing, optimálny nákup surovín a predaj výrobkov, optimalizáciu sortimentu, propagáciu a reklamu výrobkov, technológií, prípadne predaj licencií a know-how. Ďalšie zdokonaľovanie výroby, účelnú likvidáciu zastaralej výroby, namiesto ktorej bola zavedená nová výroba a príprava novej inovácie.

V príprave a vo všetkých fázach inovačného procesu je nutný akcent na tvorivosť, na využívanie všetkej dostupnej tvorivosti. Vôbec, princíp tvorivého prístupu patrí k najpodstatnejším rysom myslenia strategického riadenia firmy. Princíp tvorivého prístupu vychádza z poznatku [6], že v súčasnom svete sa na trhu nepresadí žiadna firma, ktorá neprináša niečo nové. V stratégii preto nemá miesto rutina, opakovanie starého, napodobňovanie niečoho, čo už používajú iní. Presadia sa iba podniky, ktorých stratégia prináša nové výrobky, nové technológie, nové spôsoby uspokojovania trhu, nové cesty znižovania nákladov, nové aplikácie riešenia problémov ľudí atď. Takéto myšlienky vytvárajú iba pracovníci s tvorivým myslením. Sú to „šampióni“ podnikov [6]. Podnik im zase musí venovať všetku podporu a starostlivosť. Musí im zabezpečiť všetko, čo potrebujú k rozvinutiu a využitiu svojich myšlienok. Musí ich tiež adekvátnym spôsobom odmeňovať. Platy „šampiónov“ u špičkových firiem mnohonásobne prevyšujú priemerné mzdy.

Z uvedeného vyplýva, že žiadna kvalitná, teda úspešná inovácia sa nezaobíde bez tvorivosti. Preto treba využiť tvorivosť vlastných pracovníkov podniku a na zmluvnom základe, či na inom serióznom základe, schopnosti, vedomosti, skúsenosti a invencií externých, najmä nezávislých, nekonkurenčných organizácií.

Hlavne v odvetviach priemyslu v podstatne väčšej miere ako dosiaľ, využívať patentovú i firemnú literatúru, ale aj vedecké periodiká a internet. Vo väčšej miere aj pasívnu formu účasti na výstavách. Všímať si trendy, konkurenciu a tiež možnosti využitia, analógií z iných odborov vo svojom. Každá spokojnosť s danou úrovňou kvality výrobkov atď. má byť čo najkratšia. Tvorivá nespokojnosť by v žiadnom, súčasne úspešnom a toľko aj perspektívne úspešnej firme nikdy nemala absentovať! Kvalita inovácie v značnej miere závisí od stupňa v nej realizovanej tvorivosti. Čím viac, čím vyššia je „výška“ vynálezcovskej úrovne využitých nových riešení, v inováciách, tým vyššia je ich kvalita, úspešnosť. Vysoká kvalita inovácie sa spravidla nemôže opierať len o známe riešenia, spôsoby a výrobky. Vysoký stupeň jej originality, po splnení ostatných zvyčajných podmienok, vytvára predpoklady aj vysokej kvality inovácie, ktorá síce tiež nie je bezriziková, ale keď „vyjde“, svojou úspešnosťou „zacelí“ rany aj niekoľko málo úspešných inovácií a vytvorí v podniku predpoklady pre ďalšie vysokoúspešné inovácie!

Literatúra:

[1] Valenta F.: *Tvorivá aktivita – inovácie – efekty*. Praha, 1969.; [2] Čimo J., Mariaš M.: *Inovačná stratégia firmy*. Elita Bratislava, 1993.; [3] Brucker P. F.: *Innovation and Entrepreneurship*. Harper and Row New York, 1965.; [4] Macho V.: 13. konferencia Quality 93. Zborník prednášok s. 28-32, DT ZSVTS Bratislava, Piešťany 1993.; [5] Bebeš J.: *Řešitelské metody v technickém rozvoji*. Utrín Praha, 1988.; [6] Souček U.: *Ministrategie firmy*. *Economia Praha*, 1991.